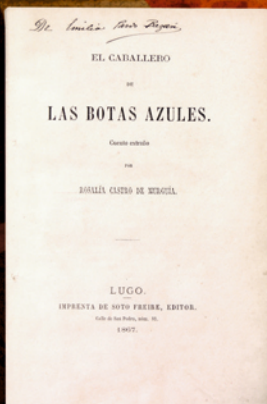

NA ESTEIRA DO FEMINISMO ILUSTRADO

El caballero de las botas azules (1867) é a novela máis complexa da produción da autora

Rosalía de Castro é legataria da premisa ilustrada que reconece a liberdade e igualdade de todos os seres humanos. O seu feminismo resulta da firme aplicación desta máxima, actualizando as reivindicacións de Claire Lacombe, Pauline León, Théroigne de Méricourt ou da autora da Declaración dos dereitos da muller e da cidadá (1791), Olympe de Gouges. Da mesma maneira que as precursoras do movemento feminista, Rosalía postula un proxecto igualitario de natureza revolucionaria.

“Vin e sentín as súas penas como si fosen miñas, mais o que me comoveu sempre, e polo tanto non podía deixar de ter un eco na miña poesía, foron as innumerables coitas das nosas mulleres: criaturas amantes para os seus e os estraños, cheas de sentimento, tan esforzadas de corpo como brandas de corazón, e tamén tan desilichadas que se dixeran nada solasmentes para rexer cantas fatigas poidan afrixir á parte máis froxa e inxel da humanidade”

Fragmento do prólogo de *Follas Novas* (1880)

Rosalía de Castro

ESCRIBIR PARA TRANSFORMAR O MUNDO

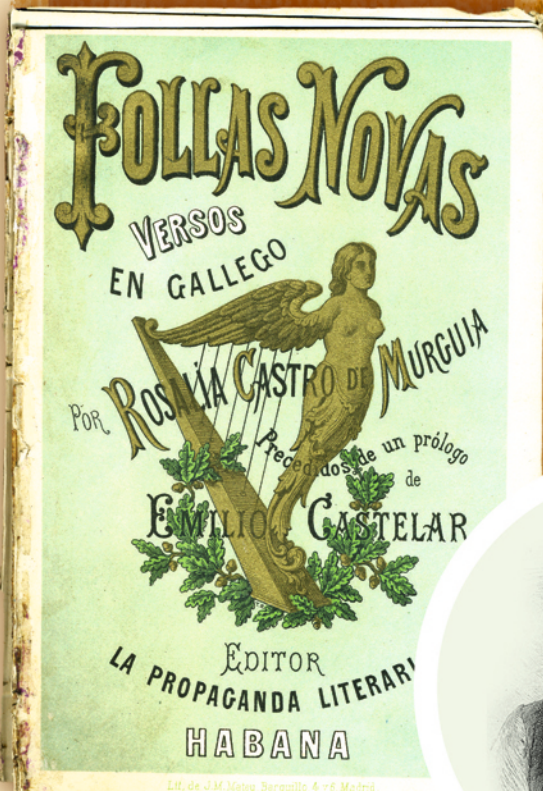
A fundadora da literatura galega contemporánea renunciou a unha práctica literaria costumista e sentimental. Aínda que esta era a única parcela reservada ás plumas femininas, a súa obraponse ao servizo dunha revolución social e nacional. O poema inaugural de *Follas Novas* (1880) resulta ser un auténtico manifesto feminista.

Monumento a Rosalía de Castro, en Santiago de Compostela

GALICIA
ROSALÍA DE CASTRO

Portada da 1ª edición de *Follas novas* (1880)

L.H. de J.M. Mateu Berguillo & r.º Madrid

*Daquelas que cantan as pombas e as frouxas
Todos din que teñen alma de muller;
Pois eu que n'as canto, Vixe da Paloma,
¡Ai!, ¿de que a terci?*

Follas Novas (1880)

Emilio Castelar (1832-1899) foi o encargado de escribir o prólogo da obra

Rosalía de Castro

D. Juan A Baldonado,
Secretario de la "Sociedad de Beneficencia de Naturales de Galicia."

D. Juan A Baldonado,
Secretario de la "Sociedad de Beneficencia de Naturales de Galicia"

Certifico: que en el acta de la Junta General celebrada el día veintiocho de Enero de mil ochocientos setenta y dos aparece el siguiente acuerdo:
"Del propio modo a propuesta de D. Enrique Pascual, quedó nombrada Socia Honoraria de esta institución la Sra. Dª Rosalía de Castro de Murguía, dulcísima poética y entusiasta cantora de las glorias de Galicia, donde vio la luz del día."
Y para que conste expido la presente en la Habana a treinta de Octubre de mil ochocientos setenta y tres.

Certifico: Que en el acta de la Junta General celebrada el día veintiocho de Enero de mil ochocientos setenta y dos aparece el siguiente acuerdo:

"Del propio modo a propuesta de D. Enrique Pascual, quedó nombrada Socia Honoraria de esta institución la Sra. Dª Rosalía de Castro de Murguía, dulcísima poética y entusiasta cantora de las glorias de Galicia, donde vio la luz del día."

Y para que conste expido la presente en la Habana a treinta de Octubre de mil ochocientos setenta y tres.

Documento que certifica o nomeamento de Rosalía de Castro como Socia Honoraria da Sociedade de Beneficencia dos naturais de Galicia na Habana. O apoio da emigración galega resultou fundamental para que a obra puidese ser publicada

DÁNDOLLE A VOLTA

Rosalía de Castro defendeu que o papel da muller no mundo non debía ser unicamente o de nai e esposa no seo do matrimonio. No poema que podes ler, cuestiona a ancestral distribución de tarefas da sociedade decimonónica. A través da técnica da inversión dos papeis atribuídos aos protagonistas da composición efectúa unha denuncia que segue sendo válida hoxe en día.

Xan vai coller leña ó monte,
Xan vai a Compoñer cestos,
Xan vai a podar-las viñas,
Xan vai a apañar-lo esterco,
E leva o fol ó muíño,
E trai o estrume ó cortello
E vai á fonte por augua,
E vai á misa cos nenos,
E fai o leite i o caldo...
Xan, en fin, é un Xan comreto,
Desos que a cada muller
Lle conviña un polo menos.
Pero cando un busca un Xan
Casi sempre atopa un Pedro.

Pepa, a fortunada Pepa,
Muller do Xan que sabemos,
Mentras seu home traballa
Ela lava os pés no rego,
Cátalle as pulgas ó gato,
Peitea os longos cabelos,
Bóttalles millo ás galiñas,
Marmura co irmán do Crego
Mira se hai ovos no niño,
Bota un ollo ós mazanceiros,
E lambe a nata do leite,
E si pode bota un neto
Ca Comadre, que agachado
Traillo en baixo do mantelo,
E cando Xan pola noite
Chega cansado e famento,
Ela xa o espera entre as mantas,
E ó velo entrar dille quedo:

-Por Dios, non barulles moito...
que me estou mesmo morrendo...
-¿Pois que tes, ña mulleriña?
-¿Que hai de ter? deita eses nenos
que esta madre roe en min
Cal roe un can nun codelo,
I ó cabo ha de dar comigo
Nos terrós do simiterio...
-Pois, ña Pepa, toma un trago
de resolio que aquí teño,
E durme, ña mulleriña,
Mentres os meniños deito.
De bágas se enchen os ollos...

De Xan ó ver tales feitos,
Mas non temás, que entre mil
N'hai máis que un anxo entre os dentes,
N'hai máis que un atormentado
Entre mil que dan tormentos.

NAS BEIRAS DO SAR

Os anos finais da vida de Rosalía transcorren nas Torres de Hermida e mais na casa da Matanza. O Sar e as súas fecundas ribeiras seguen a ser un bálsamo para as feridas da escritora, que nunca abandonou a práctica literaria. A esta etapa pertence a novela *El primer loco* (1881) e mais *En las orillas del Sar* (1884), obra fundamental da literatura española.

Casa da Matanza, tal e como era os derradeiros días de Rosalía

Manuel Murguía, Rosalía de Castro e os seus fillos Alexandra, Aurg, Amara, Gala e Ovidio en 1884.

*¡Oh gloria!, deidad vana cual todas las deidades
Que en el orgullo humano tienen altar y asiento,
Jamás te rendí culto, jamás mi frente altiva
Se inclinó de tu trono ante el dosel soberbio.*

*En el dintel oscuro de mi pobre morada
No espero que detengas el breve alado pie;
Porque jamás mi alma te persiguió en sus sueños,
Ni de tu amor voluble quiso gustar la miel.*

Poema derradeiro de *En las orillas del Sar* (1884)

*¡Cuántos te han alcanzado que no te merecían,
Y cuántos cuyo nombre debiste hacer eterno,
En brazos del olvido más triste y más profundo
Perdidos para siempre duermen el postrer sueño!*

